

підготовки кадрів поліції та його впровадження в Україні: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Дніпропетровськ, 17 берез. 2016 р.). Дніпропетровськ: Ліра ЛТД, 2016. С. 66-67.

10. Павленко С.О. Основи оперативно-розшукової тактики: монографія. Київ: «Видавництво Людмила», 2022. 624 с.

11. Уткіна О.В. Зарубіжний досвід протидії легалізації злочинних доходів із застосуванням ризик-орієнтованого підходу в банківському секторі. URL: <https://ser.net.ua/index.php/SER/article/view/88/92>.

12. Клочко А. М., Волченко Н. В., Курило О. М. До питання вчинення службових зловживань у сфері банківської діяльності України. Юридичний науковий електронний журнал: електронне наукове фахове видання юридичного факультету Запорізького національного університету. 2019. № 4. С. 198–201. URL: http://www.lsej.org.ua/4_2019/56.pdf.

13. Ансель М. Методологические проблемы сравнительного права. Очерки сравнительного права: сборник /сост., перевод и вступ. статья В.А. Туманова. Прогресс, 1981. С. 36-86.

14. Кримінальне право України. Загальна частина : підруч. для студ. юрид. вузів і фак. / за ред. П.С. Матишевського та ін. Київ : Юрінком Інтер, 1997. 512 с.

15. Тихомиров А.Д. Юридическая компаративистика: философские, теоретические и методологические проблемы. Киев: Знання, 2005. 334 с.

Слаєв Юрій Леонідович,

викладач кафедри організації досудового розслідування факультету № 1
Криворізького навчально-наукового інституту Донецького Державного університету внутрішніх справ

ДОКТРИНАЛЬНІ ФУНДАЦІЇ (ОСНОВИ) НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГЛАМЕНТУВАННЯ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ТАБОРАХ ДЛЯ ТРИМАННЯ ВІЙСЬКОВОПОЛОНЕНИХ

У відповідності до норм Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо впорядкування питань, пов'язаних із військовополоненими в особливий період» від 24 березня 2022 року № 2158-IX [1] запроваджено (встановлено) таку державно-владну інституцію, як табір для тримання військовополонених. При цьому, особливий період, як юридичний час, охоплює собою, в тому числі, час дії воєнного стану в Україні.

Так, вбачається, що за своєю публічно-правовою природою вищеназвана державно-владна інституція найбільш близька до надцарини кримінально-виконавчих інституцій. При цьому, необхідно

зауважити, що у формально-юридичному вимірі (розумінні), із урахуванням приписів вищезазначеного Закону [1], табір для тримання військовополонених можливо розглядати в межах царини органів та установ виконання покарань, передусім, в межах надсфери установ виконання покарань та в межах сфери мілітарних установ виконання покарань. У зв'язку з цим, можливо висловити наукову думку (ідею, концепцію) згідно якої до сфери мілітарних установ виконання покарань, окрім таборів для тримання військовополонених, відносяться також військові частини, гауптвахти і дисциплінарний батальйон (ч. ч. 8 та 9 ст. 11 Кримінально-виконавчого кодексу України [2]) (далі за текстом – КВК України). При цьому, іншою сферою установ виконання покарань є сфера пенітенціарних установ виконання покарань (зокрема, арештні доми, кримінально-виконавчі установи, спеціальні виховні установи (виховні колонії), які визначені нормами частини 2 статті 11 КВК України [2]).

Одночасно з цим, в практичному (праксеологічному) вимірі (розумінні) постає питання про здійснення оперативно-розшукової діяльності в таборах для тримання військовополонених, передусім, в умовах воєнного стану. У зв'язку з цим, слід зазначити, що в даному випадку, першочергово необхідно визначитися з теоретичними фундаціями (основами) нормативно-правового регламентування здійснення оперативно-розшукової діяльності в таборах для тримання військовополонених в умовах воєнного стану. При цьому, в даному випадку, нормативно-правове регламентування (як теоретичну (наукову) категорію (дефініцію) можливо визначити у декількох (у двох) вимірах:

I. Філософсько-правове (загальнонаукове) розуміння нормативно-правового регламентування, як найбільш точного та як найбільш конкретизованого рівня юридичного взаємозв'язку між нормами права, в даному випадку, між галузевими нормами кримінально-виконавчого права та інституційними нормами щодо здійснення оперативно-розшукової діяльності.

II. Спеціалізовано-правове (кримінально-виконавче галузеве) розуміння нормативно-правового регламентування, як мети (функціональної мети) та як завдання (інструментального завдання) кримінально-виконавчого права. У зв'язку з цим, необхідно зазначити, що в нормах частини 1 статті 1 КВК України [2] застосовується юридична формула згідно якої, зокрема: кримінально-виконавче законодавство України регламентує порядок і умови виконання та відбування кримінальних покарань з метою захисту інтересів особи, суспільства і держави. Тобто, в даному випадку, метою кримінально-виконавчого законодавства України є, зокрема, захист інтересів держави.

Водночас з цим, у нормах частини 2 статті 1 КВК України [2] завданнями кримінально-виконавчого законодавства України є, зокрема, регламентація порядку і умов виконання та відбування кримінальних покарань, контролю і нагляду за особами, які відбувають покарання

(засудженими). Тобто, в даному випадку, контроль і нагляд за засудженими є завданнями кримінально-виконавчого законодавства України.

Необхідно звернути увагу на те, що приписи статті 104 КВК України [2], визначають такий кримінально-виконавчий правовий інститут, як оперативно-розшукова діяльність в колоніях. Разом з цим, вищеназвана стаття КВК України [2] прямо не передбачає, проте одночасно з цим і прямо не забороняє здійснення оперативно-розшукової діяльності в інших (окрім, колоній) видах установ виконання покарань. В свою чергу, норми частини 2 статті 104 КВК України [2], передбачають, що оперативно-розшукова діяльність здійснюється оперативними підрозділами органів і установ виконання покарань. При цьому, вищеназвана норма права не обмежує сферу оперативно-розшукової діяльності, котра здійснюється оперативними підрозділами органів і установ виконання покарань, лише і виключно оперативними підрозділами колоній.

Крім того, слід звернути увагу на те, що положення статті 105 КВК України [2] встановлюють, що у випадку чинності режиму особливих умов у колоніях; в цих установах виконання покарань здійснюються інші додаткові режимні заходи. Вбачається, що під цими режимними заходами можливо розуміти, в тому числі, оперативно-розшукові заходи. У зв'язку з цим, слід звернути увагу на той факт, що згідно приписів частини 1 статті 105 КВК України [2] режим особливих умов у колоніях запроваджується, в тому числі, у зв'язку з введенням воєнного стану в районі розташування колонії.

При цьому, згідно приписів частини 3 статті 105 КВК України [2] передбачено правову можливість запровадження режиму особливих умов в установах виконання покарань. Разом з цим, вищевказаною нормою права не конкретизуються типи, види установ виконання покарань, в яких може бути запроваджений вищеназаний юридичний режим. Внаслідок чого, вбачається, що вказаний особливий режим може бути запроваджений установах виконання покарань будь-якого типу, виду, а не тільки в колоніях. У зв'язку з цим, слід зазначити, що дефініція табору для тримання військовополонених наявна в нормах частини 7 статті 11 КВК України [2]. Внаслідок чого, вбачається, що режим особливих умов в установах виконання покарань може бути запроваджений в будь-якій установі виконання покарань (незалежно від виду цієї установи), в тому числі, і в таборі для тримання військовополонених.

Необхідно зазначити, що табір для тримання військовополонених у теоретико-юридичному розумінні є кримінально-виконавчою інституцією, а у формально-юридичному розумінні є установою виконання покарань (стаття 11 КВК України [2]). При цьому, вбачається, що порядок здійснення оперативно-розшукової діяльності в таборі для тримання військовополонених має визначатися саме: КВК України [2], як спеціальним законом в царині публічно-правового

примусу в сфері виконання-відбування покарань. Однією із форм цього примусу є застосування заходів оперативно-розшукової діяльності в установах виконання покарань. Водночас, вбачається, що в сфері публічно-правового примусу в формі застосування заходів оперативно-розшукової діяльності в кримінально-виконавчих інституціях (передусім, в установах виконання покарань), приписи Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» [3] є загальними правовими нормами, оскільки, вони регулюють основні (універсальні) правила здійснення оперативно-розшукової діяльності, яка здійснюється всіма відповідними державно-владними інституціями.

У зв'язку з цим, необхідно звернути увагу на те, що згідно приписів ст. 5 вищеназваного Закону України [3] оперативно-розшукова діяльність здійснюється оперативними підрозділами, в тому числі: а) органів і установ виконання покарань та слідчих ізоляторів Державної кримінально-виконавчої служби України; б) розвідувального органу Міністерства оборони України, а саме: підрозділами: оперативними, оперативно-технічними, власної безпеки.

Необхідно особливо зазначити, що сфера здійснення оперативно-розшукової діяльності в таборі для тримання військовополонених, згідно норм частини 1 статті 92 Конституції України [4], визначається виключно законами України. У зв'язку з цим вбачається, що вищеназвана сфера є цариною, яка стосується юридичного регулювання: а) організації і діяльності органів виконавчої влади (п. 12 ч. 1 ст. 92 Конституції України [4]); б) організації і діяльності органів і установ виконання покарань (п. 14 ч. 1 ст. 92 Конституції України [4]). При цьому, юридичне регламентування кримінально-виконавчих правовідносин та правовідносин щодо здійснення оперативно-розшукової діяльності в установах виконання покарань мають такі спільні змістовні ознаки, як: а) публічно-правова природа; б) метод державно-владного підпорядкування; в) режим особливих умов в установах виконання покарань.

Все вищенаведене свідчить про необхідність креатування (створення) спеціалізованої монографії «Теоретико-юридичні фундації (основи) здійснення оперативно-розшукової діяльності в таборах для тримання військовополонених». Вбачається, що розділами (главами) цієї монографії можуть бути, зокрема: 1) науковий взаємозв'язок кримінально-виконавчого права та оперативно-розшукової діяльності; 2) доктринальне співвідношення норм КВК України [2] та Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» [3], із урахуванням: а) вчення про колізії правових норм та вчення про юридичну аналогію (аналогію закону та аналогію права); б) юридичного (кримінально-виконавчого) режиму особливих умов в установах виконання покарань, у зв'язку з введенням правового режиму воєнного стану.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо впорядкування питань, пов'язаних із

військовополоненими в особливий період» від 24 березня 2022 року № 2158-IX. URL: [https:// zakon.rada.gov.ua/laws/show/2158-20#n10](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2158-20#n10). (дата звернення: 12.03.2023 року).

2. Кримінально-виконавчий кодекс України від 11 липня 2003 року № 1129-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1129-15/conv#n711> (дата звернення: 12.03.2023 року).

3. Закон України «Про оперативно-розшукову діяльність» від 18 лютого 1992 року № 2135-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12#Text> (дата звернення: 12.03.2023 року).

4. Конституція України від 28 червня 1996 року № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 12.03.2023 року).

Животовська Світлана Андріївна,
аспірант наукової лабораторії з проблем
протидії злочинності Національної академії
внутрішніх справ

ОРГАНІЗАЦІЯ КЕРІВНИКОМ ПІДРОЗДІЛУ ДЕТЕКТИВІВ НАБУ ЗАСТОСУВАННЯ ЗАХОДІВ ПРИ ПРОВЕДЕННІ НЕГЛАСНИХ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ

Кримінальний процесуальний кодекс України у ст. 3 передбачає, що керівник Головного підрозділу детективів Національного антикорупційного бюро України є керівником органу досудового розслідування, тобто уповноважений організувати досудове розслідування (ст. 39) [1], у тому числі проведення негласних слідчих (розшукових) дій. У той же час Закон України «Про оперативно-розшукову діяльність» наділяє підрозділи Національного антикорупційного бюро України повноваженнями здійснювати оперативно-розшукову діяльність (ст. 5) [2]. Відповідно керівник Головного підрозділу детективів Національного антикорупційного бюро України є керівником, який уповноважений організувати здійснювати оперативно-розшукову діяльність.

За таких умов, керівник Головного підрозділу детективів НАБУ при організації проведення НСРД має право організувати здійснення оперативно-розшукової діяльності з метою ефективного їх проведення. Так, на нашу думку, під час підготовки до проведення та безпосереднього проведення НСРД детективами НАБУ, керівник Головного підрозділу детективів НАБУ може вказати на необхідність проведення дій, визначених як права оперативних підрозділів, зокрема, до таких прав відносяться: опитувати осіб за їх згодою, використовувати їх добровільну допомогу; мати гласних і негласних